

TER BESLISSING
Aan
de minister

Directie Financiële
Markten

Persoonsgegevens

nota

Aanbieding slotrapportage en een drietal onderliggende onderzoeken

Datum

15 november 2023

Notanummer

2023-0000257784

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief Slotrapportage en een drietal gepaarde onderzoeken
2. Slotrapportage Kwartiermakers Toekomst Accountancysector
3. ECRi-rapport – Onderzoek Partnermodel
4. Vormgevingsopties operationele splitsing accountancysector
5. Advies Expertgroep Educatie

Aanleiding

Op 21 november 2023 bieden de Kwartiermakers toekomst accountancysector (hierna: kwartiermakers) hun slotrapportage (zie bijlage 2) en drie onderzoeken in het kader van hun opdracht aan u aan (zie bijlages 3, 4 en 5). Deze stukken kunt u, voorzien van een aanbiedingsbrief zonder appreciatie (zie bijlage 1), dezelfde dag met de Kamer delen. U wordt in een separate nota geïnformeerd over het wetsvoorstel accountancysector.

Beslispunten

1. Gaat u akkoord met de opzet en inhoud van uw aanbiedingsbrief en verzending slotrapportage en het drietal onderzoeken van de kwartiermakers aan de TK zonder inhoudelijk appreciatie? Zo ja dan verzoeken wij die brief te tekenen.
2. Graag uw akkoord voor het openbaar maken van de nu voorliggende nota conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking.

Kernpunten

- Naar aanleiding van het rapport van de door uw voorganger ingestelde Commissie toekomst accountancysector (Cta), heeft uw voorganger de kwartiermakers de opdracht gegeven om een aantal in dit rapport genoemde aanbevelingen en maatregelen uit te voeren en op te volgen.
- In deze opdracht is de kwartiermakers gevraagd onderzoek te doen en uitvoering te geven aan de maatregelen rondom de zogenoemde audit quality indicators, structuurmodellen van accountangskantoren, cultuurverandering binnen de accountancysector, fraude en forensische expertise, continuïteit in de wettelijke controle, innovatie in de sector en de aansluiting van de opleiding en de permanente educatie.
- De opdracht van de kwartiermakers loopt op 1 december 2023 af.
- Hierom delen de kwartiermakers de verantwoording over de opdracht en hun finale bevindingen en aanbevelingen via de nu voorliggende slotrapportage.
- U neemt de slotrapportage in ontvangst op een slotbijeenkomst op 21 november 2023, waarna de rapporten worden gepubliceerd. Voor deze bijeenkomst ontvangt u separaat een voorbereiding.
- Wij adviseren de rapportage dezelfde dag te delen met de Kamer, zonder appreciatie. Een Kamerbrief met een eerste appreciatie van de rapporten en de aanbevelingen volgt daarna op korte termijn, naar verwachting voor het kerstreces.

- De kwartiermakers schrijven in hun slotrapportage onder meer over de juridische verankering van de Audit Quality Indicators en het versterken van de governance van (middel)grote accountantskantoren. Deze maatregelen maken onderdeel uit van het voorstel voor de Wijzigingswet accountancysector. In dit wetsvoorstel worden ook andere maatregelen genomen ter uitvoering van de aanbevelingen uit het rapport van de Cta. Het voornemen is om ook dit wetsvoorstel via de MR voor het kerstreces aan de Kamer te bieden.

Toelichting

Hoofdpijnen slotrapportage

Algemene strekking van het rapport, Druk en Tegendruk

- De slotrapportage van de Kwartiermakers heet "Druk en Tegendruk". Deze titel staat volgens de kwartiermakers voor de continue spanning die op de wettelijke controle staat en de tegendruk die daarvoor nodig is.
- De Kwartiermakers geven aan dat deze druk bestaat uit de druk van de gecontroleerde onderneming op de accountant, commerciële druk, tijdsdruk en een gestaag groeiend takenpakket.
- De nodige tegendruk moet in eerste instantie komen van de individuele accountant en de accountantsorganisatie. Er is ook tegendruk nodig van de wet- en regelgever, toezichthouder en politiek, aldus de kwartiermakers.
- In de slotrapportage geven de kwartiermakers aan dat zij niet onverdeeld positief staan tegenover de veranderingsbereidheid van de sector. Zij zien wel goede voorbeelden, maar deze zijn veelal geïnspireerd door externe factoren of interventies, zoals van de AFM, de (dreiging van) wet- en regelgeving, kritische pers, commissies, internationale incidenten en tot slot de kwartiermakers. Ondanks de stappen voorwaarts, geven zij aan dat er geen reden is om deze externe interventies te verminderen. Het tempo van verandering is namelijk te laag, zelfs met de externe tegendruk.

Audit Quality Indicators (AQI's)

- De kwartiermakers hebben AQI's (indicatoren die inzicht geven in de kwaliteit van de accountant(organisatie) opgesteld en onderzoek gedaan naar juridische verankering en openbare toegankelijkheid.
- De AQI's worden opgenomen in het wetsvoorstel dat momenteel nog in de maak is.
- De kwartiermakers moedigen spoedige invoering van de AQI's aan en geven in hun slotrapportage aan dat zij de invoering van de AQI's zien als logische vervolgstap op eerdere adviezen. Daarbij schrijven zij dat na invoering de AQI's dienen te worden geëvalueerd en waar nodig aangepast.

Effecten van structuuringrepen

- De kwartiermakers hebben onderzoek gedaan naar de effecten van structuuringrepen in de accountancysector, waaronder audit-only, joint audit, en het intermediair model.
- De kwartiermakers concluderen uit deze onderzoeken naar structuuringrepen dat de voordelen op dit moment niet in verhouding staan tot de nadelen. Wel achten zij een beperkte interventie als het beperken van variabele beloning tot kwaliteitscriteria en transparantie zinvol.

Cultuurverandering

- De kwartiermakers is gevraagd om cultuurverandering te bevorderen, met aandacht voor aantrekkelijkheid van het beroep en professionele oordeelsvorming.
- Zij geven in hun slotrapportage aan dat er momenteel nog sterke ongewenste prikkels zijn, bijvoorbeeld budget, tijdsdruk en de wensen van de klant waar het gaat over het al dan niet melden van bevindingen. Tegendruk blijft nodig.
- Daarbij geven de kwartiermakers aan dat zij goede hoop hebben dat de instellingsverplichting van een raad van commissarissen bij de grote accountantsorganisaties een positief effect op de professioneel kritische instelling teweeg zal brengen. Tot slot vinden zij dat er ruimte dient te zijn in het spreekrecht van de accountant op de algemene ledenvergadering.

Maatregelen rondom fraude en forensische expertise

- De kwartiermakers hebben ook maatregelen aangejaagd rondom fraude en forensische expertise en verder gekeken naar het inclusief toevoegen van forensische expertise aan het controleteam.
- Hoewel binnen de beroepsvereniging van accountants NBA een Expertgroep Fraude en Continuïteit is opgericht voor verdere gedachtevorming en acties rondom fraude, vinden de kwartiermakers dat op dit dossier te traag voortgang wordt geboekt.
- De kwartiermakers pleiten ervoor dat de accountant in zijn verklaring ingaat op het aspect fraude. Hierbij dient de accountant zowel op zijn werkzaamheden als bevindingen in te gaan. Zij voorzien hierin een rol voor de gecontroleerde entiteiten en achten een verklaring omtrent risicobeheersing wenselijk.

Nadruk op continuïteit in wettelijke controle

- In het kader van de opdracht is een onderzoek verricht naar meer nadruk op continuïteit, in opvolging op de Cta-aanbeveling,
- Ook rond dit thema is een NBA-werkgroep opgericht en hebben de kwartiermakers gekeken naar een verklaring omtrent levensvatbaarheid (VOL) opgesteld door de sector.
- Net zoals bij de bevinding rondom fraude pleiten de kwartiermakers ervoor dat de accountant in zijn verklaring ingaat op het aspect continuïteit. Ook hier dient de accountant zowel op zijn werkzaamheden als bevindingen in te gaan.

Innovatie aanjagen

- Uw voorganger had de kwartiermakers de opdracht gegeven om maatregelen uit te voeren die innovatie in de sector bevorderen.
- Hierom is een onderzoek gedaan naar belemmeringen voor innovatie in huidige controlestandaarden en toezicht, met doel om deze belemmeringen te verminderen of weg te nemen.
- Op het gebied van innovatie, zoals nieuwe technologieën rondom data-analyse en kunstmatige intelligentie, zijn de kwartiermakers van mening dat de sector deze nog weinig benut. Dit verbaast de kwartiermakers, aangezien er geen formele beperkingen op grond van regelgeving en toezicht zijn.

Aansluiting opleiding en permanente educatie:

- De opdracht van de kwartiermakers behelsde ook de bevordering van de aansluiting van opleiding en permanente educatie op de aandachtspunten uit

het Cta-rapport rondom *soft skills*, professionele oordeelsvorming, innovatie, financiële fraude en (dis)continuïteit.

- De kwartiermakers hebben in dat kader een onderzoek naar het beroepsprofiel en permanente opleiding opgezet dat verricht is door een expertgroep Educatie.
- In hun slotrapportage schrijven de kwartiermakers dat zij educatie zien als fundamenteel aspect van de noodzakelijk verandering, als de basis voor de kwaliteitsverbetering en van invloed op de aantrekkelijkheid van het beroep. Zij geven aan dat ze nadrukkelijk de oproep van de Expertgroep Educatie steunen om zo veel mogelijk vaart te maken met zowel de modernisering van het beroepsprofiel als de (permanente) opleiding.

Communicatie

- Dinsdag 21 november organiseren de kwartiermakers een bijeenkomst om de slotrapportage te presenteren. Het rapport wordt hier aan u overhandigd en u geeft een korte speech. Er zijn media uitgenodigd. De voorbereiding voor a.s. dinsdag, inclusief social-voorstellen, volgt separaat.
- De kwartiermakers sturen bij de start van de bijeenkomst een persbericht uit, gelijktijdig wordt de slotrapportage aan de Kamer aangeboden en op rijksoverheid.nl gepubliceerd.
- Aangezien het rapport een dag voor de verkiezingen wordt aangeboden verwachten we weinig publicitaire aandacht.

Politiek/bestuurlijke context

In het Commissiedebat Accountancy heeft het lid Alkaya (SP) aangegeven dat hij de slotrapportage graag zou ontvangen voor het Wetsvoorstel accountancysector.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.